

Brev från Riguldi.

Sydvästen har förunnat oss en lång och varm höst, så att hararna ej behövt söka sig fram till trädgårdarnas unga äppelträdsskott, och kossorna ej behövt stå instängda dygnet runt i svagt eller intet upplysta fähus. Lås se, om kung Bore låter vänta på sig så länge, att vi bli i tillfälle att mjölka korna ute i hagen för att få färsk mjölk till julgröten. I alla fall ser det ut så i kväll, då jag står med blicken vänd mot den halverade mänskivan.

För övrigt stå vi snart inför den stunden, då 1938 blir pensionerat. Det kan därför vara på sin plats att se, vad den ålderstigne bringat oss.

Jag vet inte riktigt, vad jag borde börja med. Men kanske det vore på sin plats att nämna, att vår kommun numera fått nytt namn. I den stora kommunmetamorfofen lyckades den behålla sin självständighet, men officiella namnet gick över från Rikholdi till Riguldi. Kanska beror det därpå, att vi de sista tiderna visat rätt livligt intresse för riguldet. d.v.s. gyllene ax med fylliga korn och annat, som angår ria och jordbruk. Ty man ser här och där nyodlingar, och för tillfället är folkhögskolans traktor här och uppsöker områden, som kunna förvandlas till fruktbara tegar.

Avdiknings-föreningarna röra också smått på sig, och snart blir vi väl fria från alla gamla fördomar och från fruktan för, att vår nästa till äventyrs skulle kunna ha mera nytta av t. ex. att dika än vi själva.

Till det gemensamma välståndets bästa ha vi upprättat

en kooperativ handelsförening, som försett sina kunder med varor för omkr. 2000 kr. i månaden, och vi hoppas på fördjupat förståelse för det allmännas väl och fortsätta i den förhoppningen, att alla småningom inse, att "enighet ger styrka".

Någon större orsak till dysterhet borde vi ej ha, och även om den skulle finnas, så bli vi dock varmare till sinnes, då vi blicka ut över våra gårdar, som under den gångna sommaren på många ställen klätt sig i röd färgskru. Tron på hembygdens ljusa framtid vilja vi inte gräva ned, även om många vänt ryggen till fädernegården, men vi hoppas, att dessn just i fjärran land lära sig: "För mig finns ingen väg från hemmets dörr".

För att kasta en blick på den andliga odlingsområde, så kan nämnas, att vi särskilt starkt ett par gånger i höst förnummit skaldens ord: "Här stridde vår rên för tusende år mot mörker och andlig förvildning. Här strider den ännu i dag som går för modersmål för vetande och bildning".

Ena gången var det, då vi den 6 nov. vid ljusens flammande sken samlades i fädernas kyrka för att fira minnet av hjältekonungen. Där ljöd pastor Isacssons stämma mäktigt och manande, att vi, som ha äran att höra till samma stams om hjältekonungen, må värdigt och hederligt fira hans svenskhet i vår handel och vandel.

Den andra gången var den, då vi samlades till bokveckans högttdlighet den 4 dec. i Bergsby skola, där utom deklamation av skolbarnen och annat, lära-

Fri resa till Helsingfors

och åter bjuder årets Lucia en av deltagarna i luciafesten den 11 dennes! Hur det går till att vinna den förmånen får man veta närmare om på söndag kl. 5 em. i tyska flickgymnasiet Kentmanni 6b. Enbart den utsikten borde kunna locka mycket folk till festen. Men dessutom finnes ett bra lotteri med många utmärkta vinster, ett vackert julbord, servering m. m. På program står för övrigt musik på fiol och piano, Lubia — tablå och ett kort föredrag av pastor Nilsson, betitlat "S:ta Lucia i verkligheten". Senare på aftonen bli det folklekar, varjämte Enighet visar svenska folkdanser.

Såsom förut nämnt går behållningen av festen till svenska lärummet i Tallinn.

Föreningen för svenskhetens bevarande i utlandet 30 år.

Riksföreningen för svenskhetens bevarande i utlandet firade på lördagen 30-årsminnet av föreningens stiftande på Göteborgs högskola och i anslutning härtill hölls årsmöte. Av årsberättelsen framgick att föreningen den 31 december 1937, hade ett medlemsantal av 17,654, varav i utlandet 3,545. Under innevarande år ha omkring 2000 nya medlemmar anslutit sig.

ren Vesterberg på ett mycket träffande sätt manade till kamp "mot mörker och andlig förvildning".

Om all den goda sadden ej hamnat på stengruden, så hoppas vi småningom på en rikt böljande gröda.

Med hjärtliga hälsningar
Riguldibo.

Med anledning av bokveckan.

För närvarande ha vi en s. k. bokvecka. Som ordet självt redan säger, ha vi att göra med böcker. Vi ha även förut haft sådana veckor och 1935 var det t. o. m. ett helt bokår.

Det har visat sig, att ehuru vi leva i ett böckernas och upplysningens tidevarv, ändå en stor del av folket ställer sig likgiltigt inför ordet "bok". För att någorlunda avhjälpa en sådan ömkansvärd sak, har man satt igång med en reklam, sådan som denna bokvecka t. ex.

Under denna vecka anordnas det utställningar av litteratur, hålles föreläsningar av författare o. s. v., allt är inriktat på

att skaffa boken väg ut till varje hem. I vår tid behövs det folk, som är både fysiskt och andligt starkt. Det hjälper inte, att man endast strävar efter det dagliga brödet, vi behöva även annan mat och det i form av litteratur.

Ett folk, som är andligt högtstående behöver inte frukta att det skall duka under.

Allting har ju sina goda och dåliga sidor, så är även fallet med böcker. Det finns tillräckligt sådan litteratur, som man alls inte har någon nytta av. Underligt nog, har det visat sig, att sådan litteratur har den största spridningen. Här gäller det att komma så långt, att man kan avgöra, vilken litteratur man har nytta av att läsa. Det kan nog ibland vara svårt att

av göra en sådan sak, men alltid finns det folk, som vill hjälpa, bara intresse finns för saken.

Nu kanske en och annan tänker det är enkelt att skriva skaffa böcker, men varifrån taga dem. Till dessa skulle man kunna rekommendera biblioteken. "Bokveckans" uppgift består inte endast i reklam för köpet av böcker, utan även att väcka till liv den stora massans intresse för densamma.

Det är därför var och ens plikt, att inteläta denna veckas reklam för bokens spridande bli tomma ord för döva öron, utan försök, att öka ditt bokförråd, men framför allt, utvidga din andliga synkrets. därigenom kommer hela den civiliserade världen att ha nytta.

Några ord angående "Epistula ex Tartu".

I nr. 34 av Kustbon skriver Songe en artikel om de resultat, som seminariet för estlandssvensk dialektforskning erhållit under sin expedition sistlidne sommar i Vippal — och Korkistrakterna. Författaren vill där göra gällande, att rågödialekten skulle vara den äldsta estlandssvenska dialekten och skulle sålunda kunna betraktas som nuckösvenskans och vippaldialektens stammoder.

Denna nya språkvetenskapliga upptäckt är mycket intressant och det vore glädjande få höra på vilka grunder författaren stöder sina påståenden.

För en nucköbo med vanlig bondhjärna är denna upptäckt minst lika svår att förstå, som de fina latinska glosor, med vilka författaren börjar och slutar sin artikel.

Skulle det av Songe framhållna påståendet vara sant, skulle det betyda, att samtliga estlandssvenskar på ett eller annat sätt skulle härstamma från rågösvenskarna, vilket skulle betyda att dessa utgjort den ursprungliga svenska befolkningen i Estland. En annan sak, som även kunde tänkas, vore, att genom livligt umgänge under äldre tid mellan nucköbor och rågösvenskar, de förra skulle lånat sitt språk av de senare. Så vitt som vi nucköbor känna till, så har det aldrig under de senaste seklerna rått

någon dylik livlig förbindelse mellan rågöbor och invånarna på fastlandet, varför författaren (Songe) knappast kan stödja sig på detta argument.

Från historien känna vi till, att ingen forskare ännu med säkerhet lyckats fastställa, när och på vilka vägar estlandssvenskarna kommit till Estland. Det finns forskare, som antaga, att estlandssvenskarna ursprungligen skulle ha varit en liten spillra av de gamla goterna, och att de under vikingatiden skulle utökats med vikingar, som stannat här. Andra forskare igen vilja göra gällande, att estlandssvenskarna skulle ha invandrat under vikingatiden. Vilken av dessa teorier som är sann, torde vara svårt att säga.

När och på vilka vägar estlandssvenskarna kommit till landet, så är det dock föga troligt, att de först kommit till Rågöarna och sedan därifrån spritt sig över till fastlandet och Nuckö. Det låter i stället mera trovärdigt, att västerifrån invandrande vikingar först slagit sig ner på Nuckö och Ormsö, som ligga längre västerut och sedan spritt sig till Rågö, varför man skulle kunna antaga, att rågödialekten skulle härstamma från nuckösvenskan.

Som varande nucköbo känner författaren till dessa rader, mycket lite till rågödialekten och kan således inte ur språkvetenskaplig synpunkt avgöra saken. Men rena bondinstinkten säger, att Songe går för

långt med detta påstående om rågödialekten. Är det inte riktigare att påstå, att somliga svenska dialekter i Estland äro minst lika gamla, och att var och en av dem under äldre tid utvecklats i egen riktning.

Somliga svenska dialekter, som Songe säkert känner till, uppdelas i två stora grupper, den västsvenska, till vilken i Sverige befintliga dialekter räknas, och den östsvenska, till vilken de finlandssvenska och estlandssvenska höra. De finländska dialekterna ha under tiden påverkats av högsvenskan i mycket högre grad än de estlandssvenska, och hos dem har utvecklingen gått på ett helt annat sätt än hos estlandssvenskan, som under långa tider inte påverkats alls av högsvenskan och således utvecklats i en helt annan riktning. Vore det inte skäl då att antaga, att rågöborna, som under äldre tid med dåvarande usla kommunikationsmedel, kommo mycket lite i beröring med nucköborna och på grund därav språket både på Nuckö och Rågö utvecklats i egen riktning och att de största olikheterna bero därpå.

Det vore trevligt, om Songe ville något närmare redogöra för Kustbons läsare, varpå han stöder detta sitt påstående om rågösvenskan, så att även en stackars bonde på Nuckö kan begripa från vilken ort hans språk härstammar.

Nucköbo.

Under 100 år ha 91 familjenamn dött ut på Vormsi.

Under hundra år ha 91 familjenamn dött ut på Vormsi. Dessutom finns det ett tiotal namn som komma att dö ut i den närmaste framtiden. Naturligtvis förekomma ett stort antal av dessa namn i andra svenskorter, men det finns dock flera som fullständigt försvunnit bland estlandssvenskarna. Till största delen är det dagösvenskar som ha invandrat. Så invandrade till Vormsi enbart år 1810 107 personer. Detta berodde på det stora förtrycket efter utvandringen till Ryssland. Dessa dagösvenska namn ha nästan alla försvunnit.

Följande namn ha dött ut: Strandström, Sundström, Dick, Est, Nyström, Rosendal, Rosenkvist, Stor, Stålberg, Mörk, Nordblom, Salmblad, (kan även läsas Palmblad), Alt, Gäddman, Norrlin, Rudberg, Högström, Söderberg, Dreijer (försvenskade ester, invandrade från Dagö), Al, Kron, Björk, Granberg, Roth, Rönnkvist, Sjöberg, Nordsten, Tärnblom, Vestin, Nordvest, Engblom, Grönblom, Nylund, Gran, Solros, Bökman, Ren, Grönros, Sjöblad, Norring, Blomström, Vaktman, Ek, Sten, Ax, Post, Spring, Fridman, Lydman, Granström, Strömberg, Flink, Norrström, Rask, Eklund, Aldom, Hackenberg, Molin, Halén, Sang, Stadig, Lampa, Alsten, Sneckström, Pass, Brand, Vinkvist, Motin, Hök, Kolman, Saxlin, Solberg, Englund, Blom, Söder, Sandberg, Engkvist, Ekman, Dahlberg, Röd, Nykvist, Sten, Holmen, Melnitz, (försvenskade ester), Grönstrand, Hjort, Algren, Söderlin, Snell, Enrot, Sax, Grönblad och Nordkvist.

Bland namnen som komma att försvinna märkas följande: Borрман, Hallman, Karlman, Karlström, Laurén, Skönberg, Söderblom och Söderholm.

Egil Berggren.

En jordafärd.

En sällsynt högtidlig och stämningsfull jordfästning ägde lördagen den tolfte november rum på Vormsö, då stoffet efter framlidne brukstjänstemannen Sven Rådberg från Fors-

haga i Värmland vigdes till den sista vilan.

Sven Rådberg, som sedan tidigt i våras vistats på Vormsö och i dagarna skulle ha ingått i sitt femtioåttonde levnadsår, var en ovanligt försynt, mångsidigt beläst och fint bildad man. I motsats till de egenrättfärdiga, som bakom gudlighet söka dölja sin ogudaktighet, hörde han till de ädla, sant kristna personligheter, som aldrig döma eller fördöma. Stilla och vänsäll gick han sin ensamma väg, och över hans grav ljuda milda och högtidliga, de bibliska orden: Saliga äro de fridsamma, ty de skola kallas Guds barn!

Ehuru jordfästningen ägde rum på en vardag, hade en mycket talrik menighet infunnit sig i kyrkan, för tillfället smakfullt dekorerad med granar, granris och tända ljus. Framför altaret hade kistan place-rats omgiven av en mängd vackra kransar beställda från Sverige. I sitt griftetal gav kontraktsprosten Pöhl en gripande karaktäristik av den döde. Efteråt sjöngs unisont, enligt den vackra traditionen på Vormsö. "Jag är en gäst och främling här", varpå kyrkklockan ringde frid över den dödes minne. Dennes broder, disponent Torsten Rådberg, framförde syskonens, släktens och brukskamraternas farväl. En nära vän framförde därefter vännernas sista hälsning.

Efter ceremonien i kyrkan fördes kistan i procession till kyrkogården, där en gravretts under en grupp vackra tallar. De tre skovlarna mull föllo, och då graven under menighetens psalmsång skottats igen och täckts med den vackra blomsterskörden, tackade disponent Rådberg alla dem, som med sin närvaro velat hylla den dödes minne.

Därmed var denna sällsynt gripande begravningsakt till ända. Den förste rikssvensken hade fått sitt sista vilorum på Vormsös tysta, skogomsusade kyrkogård. *Curt Munthe.*

100.000 judar till Palestina.

Judiska agenturen för Palestina har tillställt femmanna-

Hela landet går i Keres-rus.

Den estnische schackmästaren Keres, har nu hunnit hem från den påfrestande turneringen i Holland, där han som bekant segerade. Nu vill folket visa sin tacksamhet mot den unge mannen, som på ett så effektivt sätt gjorde reklam för vårt lilla land. Över allt har man anordnat festligheter, och tidningarna reservera hela spalter för denna sak. Denna gång var det ungdomen, som lyckades ta sig fram på ett så svårt område, som schack är. I en del skolor har man uppställt Keres som exempel för energi och viljekraft.

Vilken vikt man fäster vid denna sak, visar även förhållandet, att presidenten kallade Keres till sig, och belönade honom med ett extra fint guldur.

Köp julmärket!

Ha vi råd att låta ett enda friskt människobarn gå förlorat genom att utsätta det för tuberkolossmitta? Säkerlingen ej. Barnen till lungsstsjuka mödrar födas till världen lika friska som alla andra barn, men redan från första levnadsdagen äro de utsatta för en ödesdiger smitta.

Under de senaste åren har denna farliga sjukdom framgångsrikt bekämpats av Föreningen för tuberkolosens bekämpande i Estland. Men denna föreningen behöver alla medborgares hjälp och understöd.

Därför har förening en utgivit ett s. k. julmärke. Märket är inte giltigt som frimärke, utan det är avsett att klistras på baksidan av brev och på textsidan av kort.

Varje julmärke, som vi fästa på våra julbrev — och kort är ett vittnesbörd om, att vi vilja vara med om att bekämpa denna människodödare.

utskottet för judefrågor ett memorandum, enligt vilket möjligheter föreligga att i en nära framtid emottaga 100.000 judiska emigranter i Palestina. Härbergeringsmöjligheter förefinnas redan i Palestina för mottagande av 10.000 judar.

“Riguldi-tjuven“ fast.

Som nog Kustbons läsare minnas, var det för ett par veckor tillbaka tal om en “mystisk” tjuv. Nu kan man emellertid dra en lättnadens suck — tjuven har fått sin belöning, i form av inskränkt frihet.

Närmare sagt, heter mannen Joh. Luhn, är hemma från Sutlep och 46 år gammal. Det är samma man, som under senaste tiden företog en mängd “operationer” i Riguldi. — Polisen lyckades få tag i Luhn i Harjumaa, där han fått anställning som dräng.

Vid förhör, förklarade J. Luhn, att han hållit på att åka fast redan i Sutlep. Efter att ha begått inbrott hos Eensaar därstädes hade han gömt sig på dennes vind. Plötsligt hade han fått höra polisen i samspråk med husbondefolket ute på gården. Dessa hade hållit på att mäta hans fotspår, bl. a. hade de även ansett honom som ogärningsmannen. Denna gång slapp han undan, men av fruktan att bli “knipen”, flydde han till Harjumaa, där han ändå åkte fast.

Kanske smöret får vara i fred nu?

99% “ja-röster“ i Sudetlandet.

Som bekant, utlystes val i Sudetlandet, för att se, om sudetyskarna också voro sinnye herre trogna, d. v. s. Hitler. Nu äro valen undanstökade och Hitler kan vara nöjd med utgången. Av 2.211.895 röstberättigade, ha 2.152.256 röstat för Hitler, medan 26.497 röstat emot 5212 inlämnade valsedlar förklarades för ogiltiga. Dessa siffror visa att sudetyskarna erkänna Hitler fullständigt som sin befriare. Uttryckt i procent blir det 98,79% för, 1,21% emot.

Dömdes till 139 års fängelse.

Skulptören Robert Irving, som i våras mödare en av Nev Yorks vackrast modeller Veronica Gedon, hennes mor och en av deras inackorderter, har nu dömts till samlagt 139 års fängelse för de tre modern.

Läkarnø hæ emellertid förklarar, att Irving, som lider av en obotlig sjukdom, kommer att dö inom fem år. Han överfördes i måndags till en madrasserad cell i Sing-Sing men kommer senare att föras till fängelset i en stad med det svenskt klingade namnet Danne-mora.

Äro sportkvinnor fruktsamma?

Äro sportkvinnor fruktsamma? är en fråga, som ofta återkommer i den engelska pressen. En hel del läkare och fackmän mena, att den sportfluga, som råder för närvarande och som i stor utsträckning också har gripit det täcka könet, är skadlig för dettas fruktsamhet och möjligheter att föda barna till världen.

En helt annan åsikt har bl. a. en. f. d. olympiamästare i höjdhopp mrs Leonard Dumbrill, född miss Mary Milne, och under många år engelsk champion. Mrs Dumbrill gifte sig för några år sedan och lyckliggjorde sin make med en son. Härvidagen fick hon tvillingar, två kraftiga pojkar, som komma att heta Richard och Robert, och antagligen komma att följa moderns sportliga traditioner.

“Det är nonsens“, säger mrs Dumbrill, “att säga, att vi sportkvinnor skulle vara sämre mödar än andra. Det är också en sport att föda barn och varför skulle vi inte kunna gå in för den också, när vi vet och känner att vi är friska till kropp och själ. Sv. Pr.

A.-B. GESTRIKLANDS YLLEFABRIK
JÄRBO
FILTAR VADMAL SPORTTYGER

A/B C.V. HELJESTRAND, Eskilstuna

Etabl. 1808.

tillverkar RAKKNIVAR i högsta kvalitet

E. Heisler's trükk Tallinnas, Pikk tän. 41.

Utgivare:

Svenska Odlingens Vänner

Redaktion:

M. Westerblom, ansvarig red.

A. Stahl.

E. Nyman.

Rüütli 3, Tallinn.

Tel. 470-08.

Prenumerationspris:

Inrikes	Utlandet
1 år Ekr 2:—	1 år Ekr. 4:—
1/2 ” ” 1:—	1/2 ” ” 2:—

Sjuntorps Aktiebolag

SJUNTORP

Rekommenderar sina välkända tillverkningar.

E. W. JUST

Blekeri-Färgeri-Merisering
Tel. 148 BROÅS 21 48

Bästa drivkraft för fartyg

av alla slag är

Marin- J. M. June-
motor Munkteill

A.-B. JÖNKÖPINGS MOTORFABRIK

el 197, 8 7 — JÖNKÖPING — Telegr. Moto

Glöm ej

att Ni inbesparar 20% av arbetstiden om Ni använder

ORSA vadsåglblad

Efterfråga dessa i närmaste järnaffär
Tillv: A/B ORSA Såglbladsfabrik,

Ensamförsäljare:

Birger Olssons Järnhandel, Orsa.

Tel. Namnanrop. Telegramadress: Järnbirger.

OTTO JANSSONS SKOFABRIK

Jakobsdal JÖN ÖPING Telefon 23

Randsydda skodon, Mans- och Goss
kodon. Slitstarka. Goda passformer.

i alfråga J—sons skodon. Bör finnas
fte Erla välsorterade affärer.